

Årsrapport 2024

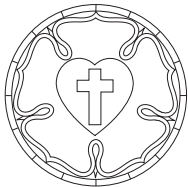
Bispemøtet

DEN NORSKE KIRKE
Bispemøtet

Innhold

Bispemøtets arbeid 2024	3
Introduksjon til virksomheten	20
Samordning av den regionale bispetjeneste	21
Kompetanseutvikling i presteskapet	22
Visitaser og vigslinger	24
Representasjon	24
Bileta vi treng for kyrkja og verda i dag	22
Uttalelser	29

Bispemøtet i Den norske kirke
Postboks 799, Sentrum, 0106 Oslo
Tlf: 23 08 12 00
bispemotet@kirken.no - se nettside: www.kirken.no/bm
Design: Thomas Berbom
Foto forside: Utsnitt av preses nye reisekåpe. Foto: Hans Jakob Heimvoll

Bispemøtets arbeid 2024

Bispemøtet er et sentralkirkelig organ for samordning av biskopenes tjeneste. Gjennom Bispemøtets arbeid utøver biskopene et samlet lederskap i Den norske kirke lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.
De tolv biskopene samles til bispemøte normalt tre ganger i året. Bispemøtet ledes av preses. I det følgende presenteres noen av sakene som Bispemøtet og preses har arbeidet med i 2024.

Bispemøtet i Den norske kirke Foto: Dnk

Biskopene er kritisk til å utvide grensen for selvbestemt abort

I desember 2024 vedtok Stortinget en ny abortlov, som erstatter loven fra 1978. I forkant av vedtaket har biskopene og Bispemøtet både deltatt som høringsinstanser og i den offentlige samtalen.

Bispemøtet avga et høringssvar på lovforslaget på vegne av hele Den norske kirke, og biskop Ingeborg Midttømme deltok i Stortinget i oktober. Preses skrev også kronikk om temaet, publisert i Vårt Land i oktober.

Bispemøtet har advart mot å utvide grensen for selvbestemt abort, og begrunnet dette med at økt informasjon om fosteret kombinert med

utvidet grense vil kunne føre til ytterligere seleksjon basert på kunnskaper om egenskaper ved fosteret. Likeledes har man advart om å liberalisere adgangen for såkalt fosterreduksjon.

For Bispemøtet har det vært viktig at det fastholdes at det gjennomføres så få aborter som mulig, og at de som utføres gjøres så tidlig som mulig i svangerskapet.

På reise til Palestina og Israel

Preses startet året med en reise i Palestina og Israel. Dette var en viktig reise for å lytte og uttrykke Den norske kirkes solidaritet. I første rekke med vår lutherske søsterkirke – men også for å møte andre kirkeledere.

Preses møtte blant annet biskop Ibrahim Azar og biskop emeritus Munib Younan i Den evangelisk-lutherske kirken i Jordan og Det hellige land, samt ledelsen ved Augusta Victoria-sykehuset.

Han møtte også talspersoner for det jødiske og det muslimske samfunnet i området.

Alle ga uttrykk for at det var viktig å få slikt besøk og å vite at de har internasjonal støtte i denne kritiske situasjonen.

Preses Olav Fykse Tveit, tidligere patriark i Den katolske kirke, Michel Sabbah og biskop emeritus Munib Younan, Den lutherske kirken i Jordan og det hellige land.

Foto: Berit Hagen Agøy

- Viktig å markere Holocaustdagen

27. januar er den internasjonale dagen for å minnes ofrene for Holocaust. Dagen er en årlig påminnelse om at kampen mot jødehat og antisemittisme må fortsette.

– Etter Holocaust ble det sagt «aldri mer», men diskriminering og hat mot jøder tok ikke slutt. Tvert imot ser vi nå en økning i antisemittisme i mange land, også i Norge. Derfor er det viktig å markere Holocaust-dagen, sa preses i en uttalelse. – Holocaust-dagen er viktig for at vi aldri skal glemme denne grufulle historien. Men dagen er også en påminnelse om å være oppmerksom på alle tegn, både verbale og fysiske, på antisemittisme i vår tid og i vårt samfunn, slik at vi kan motvirke all diskriminering og hat.

Fykse Tveit påpekte at det er hele samfunnets ansvar å sørge for at det er trygt å være jøde i Norge i dag.

Feiret Samefolkets dag

6. februar feires Samefolkets dag. En stor og viktig dag. Ikke minst i lys av rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen er det viktig for kirken i hele landet å markere denne dagen.

Preses deltok på markeringen i Kirkens Hus i Oslo, og deretter på festgudstjeneste i Oslo domkirke.

Presentasjon av kirkebevaringsprogrammet, i Trondheim 21. februar 2024. Representanter fra programstyret og regjeringen utenfor Øysteinsalen i Trondheim. Fra venstre: Preses Olav Fykse Tveit, Jan Rune Fagermoen (assisterende direktør i Kirkerådet), Turid Kolstadløkken (avdelingsdirektør i Riksantikvaren), Marit Halvorsen Haugsnes (administrerende direktør i KA), Trygve Slagsvold Vedum (finansminister), Ragnhild Sjoner Syrstad (statssekretær i klima- og miljødepartementet) og Kjersti Toppe (barne- og familieminister). Foto: KA.

Kirkebygg er viktige formidlere av historie og kulturarv

Regjeringens nye strategi for bevaring av kirkebygg er den største nasjonale satsingen noen sinne på vedlikehold av kirker i Norge. Kirkebyggene er viktige kultur- og samlingssteder, og mange føler en sterk tilknytning til dem.

Mye er allerede gjort av kirkeverger og kommuner med støtte fra Riksantikvaren, men det nye kirkebevaringsprogrammet styrker innsatsen for

fredede og listeførte kirker. Målet er å sikre at kirkene forblir funksjonelle og vakre for menighetene.

Programstyret, med representanter fra Den norske kirke, KA og Riksantikvaren, skal følge opp strategien og sikre at målene nås. Leder for styret ser frem til å løfte kirkebyggene i samarbeid med alle involverte.

- Viktig skritt for fred

Bispemøtet er glad for at Norge anerkjenner Palestina som stat og kaller det et viktig skritt mot forhandlinger mellom likeverdige parter.

Preses understreker at bredere internasjonal anerkjennelse kan styrke mulighetene for en reell tostatsløsning.

Bispemøtet mener Norge bør bidra til å bygge sivilsamfunn og støtte moderate, ikke-voldelige krefter på begge sider. Humanitær hjelp og støtte til helsevesen, infrastruktur og grunnleggende behov er avgjørende.

Fred er et felles kall

Generalsekretær i Muslim World League, H.E. Al-Issa (bildet), besøkte preses i Kirkens hus i Oslo som gjest av Oslosenteret. Det ble en god samtale om religionenes felles ansvar for fred.

Al-Issa leder en organisasjon for muslimer i 70 land, en parallell til Kirkens verdensråd. Tidligere har de to møttes i Genève, og møtet i Oslo bygget videre på dialogen om hvordan troende sammen kan arbeide for fred og menneskeverd.

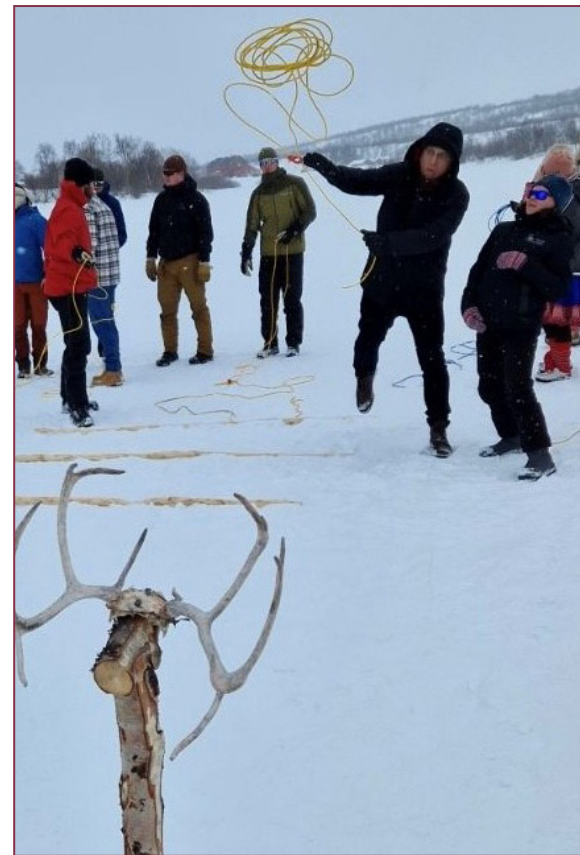
Biskop Olav Øygard, Aina Dahl og preses Olav Fykse Tveit foran Kautokeino kirke første påskedag. Foto: DNK

Feiret påske i Kautokeino

Preses feiret påsken 2024 i Kautokeino og feiret gudstjeneste i fjellkapellet Láhpoluoppal. Kirkens rolle i fornorskningen av urfolkene ble aktualisert da Sannhets- og forsoningskommisjonen la frem sin rapport sommeren 2023. Nå ønsker Den norske kirke å ta ansvar.

Kirken anerkjenner at den har medvirket til fornorskningen, og Fykse Tveit understreker viktigheten av å ta rapporten på alvor. Å erkjenne hva som har skjedd, forstå konsekvensene og anerkjenne sårene som er skapt, er en sentral del av forsoningsarbeidet. Kirken ønsker å bidra til å bygge et mer forsonet samfunn og vil aktivt støtte og videreutvikle det samiske kirkelivet.

Rapporten dokumenterer hvordan kirken har vært en del av fornorskningspolitikken. Samtidig trekker Fykse Tveit frem at enkelte prester og biskoper arbeidet for å finne måter å bruke

Preses fikk forsøke å kaste lasso. Foto: DNK

samisk i gudstjenester og undervisning. I deler av Finnmark, som Karasjok og Kautokeino, fikk samisk språk en plass i kirkelige sammenhenger.

Samisk har vært brukt i kirken både i salmesang og forkynnelse, og dette er en arv kirken ønsker å løfte frem. Som en del av denne anerkjennelsen ville Fykse Tveit feire påsken på samisk, for å vise at det samiske kirkelivet er en integrert del av Den norske kirke også i dag.

Fleire tar sitt eige liv i Noreg: – Urovekkjande og vondt

Talet på registrerte sjølv mord i fjor er det høgaste på over tretti år, meldte Folkehelseinstituttet. I 2023 vart det registrert 693 sjølv mord. Det er 70 fleire enn året før. Tala er vonde og urovekkjande, meiner preses Olav Fykse Tveit.

– Eg ynskjer å uttrykkje mi medkjensle med alle som har mista nokon og til alle som har streva, og strevar, med sjølv mordstankar, seier Olav Fykse Tveit. Han peikar på at både samfunnet, kyrkja og enkeltmenneske har ansvar i møte med dei dystre tala.

LEVE, landsforeningen for etterlatte ved selvmord, utfordret Den norske kirke til å ta et oppgjør med kirkens tidligere for-dømmende praksiser i møte med etterlatte som har opplevd å miste nære på grunn av selvmord.

På bakgrunn av dette vedtok Bispemøtet å nedsette en arbeidsgruppe som skal belyse Den norske kirkes forhold til selvmord i et historisk, etisk og teologisk perspektiv. Våren 2024 ble arbeidsgruppa administrativt nedsatt, og er forventet å levere sitt arbeid til Bispemøtet sommeren 2025.

Utredning om «Den norske kirke i møte med jødedom og jøder»

I april ble utredningen Den norske kirke i møte med jødedom og jøder overlevert preses Olav Fykse Tveit og leder av Mellomkirkelig råd Kristine Sandmæl.

Utredningen var et resultat av et omfattende arbeid av et utvalg nedsatt av Bispemøtet og Mellomkirkelig råd i 2021, og gir en rekke anbefalinger til Den norske kirke både med tanke på å styrke dialog og samarbeid mellom Den norske kirke og jødiske miljøer, men også for å videreutvikle en teologi som i større grad unngår kontrasteringer og annengjøring.

Bispemøtet og Mellomkirkelig råd gjennomførte i mai et felles seminar om rapporten, og på sitt møte i oktober vedtok Bispemøtet en rekke tiltak for å følge opp rapporten. Særlig kan nevnes markering av deportasjonsdagen og kurslederkurs om kirkelige praksiser, jødedom og jøder som gjennomføres på Teologisk fakultet v/UiO våren 2025.

Strategisk utvikling av tilsyn med diakoner og prester i samfunnsinstitusjoner

Kirkemøtet behandlet i 2023 sak om kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner, og i ett av vedtakspunktene het det at «biskopens tilsynsordning for kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner gjennomgås og utvikles, spesielt med tanke på styrking av helhetlig koordinering, kirkelig forankring og integrasjon av tjenesten».

Bispemøtet behandlet en strategisk utvikling av tilsynet for diakoner og prester i samfunnsinstitusjoner både i februar og oktober 2024.

På møtet i oktober ble det blant annet vedtatt en felles veileder for visitas og besøk ved offentlige institusjoner, samt at Sør-Hålogland biskop får en koordinerende rolle overfor studentprestene mens Oslo biskop

Foto: Bo Mathisen

får en liknende rolle overfor diakoner og prester i helsevesenet. En slik koordinerende funksjon minner om den preses har overfor fengselsprestene.

Fra venstre: Preses Olav Fykse Tveit, garnisonsprest i Oslo Trygve Tyreid, Brigader og sjef i Forsvarets tros- og livssynskorps Knut Espen Høidal, sjef for faginstitutt i FTLK Nils Terje Lunde, Oslo biskop Kari Veiteberg og generalsekretær for Bispemøtet Elise Sandnes. Foto: Hans Jakob Heimvoll

Preses overtar tilsynsansvar for feltprestene

Feltprestkorpset ble opprettet som militær felle-sinstitusjon i 1953, og har fra etableringen stått under tilsyn av Oslo biskop. Også etter omleggingen fra Feltprestkorpset til Forsvarets tros- og livssynskorps, har Oslo biskop hatt tilsyn med de prester som tilhører Den norske kirke.

Etter avklaringer mellom preses og Oslo biskop, og med påfølgende samtaler og vedtak i Bispemøtet, overtok preses dette tilsynsansvaret fra april 2024.

Overføringen av ansvar ble begrunnet særlig

med preses nasjonale funksjon og feltprestenes særlige rolle i kirkens og samfunnets totalberedskap.

Avtalen om overføring av tilsyn ble formelt undertegnet 2. april 2024. Brigader, og sjef for Forsvarets tros- og livssynskorps Knut Espen Høidal, var til stede for å skrive under.

– Det er viktig for forsvaret sin identitet at vi representerer dei ulike tros- og livssynssamfunna i dette som er statens skarpaste vaktmiddel. Vi skal vere der for alle som gjer teneste, seier han.

Kan få fullmakt til sakramentsforvaltning

Kirkemøtet vedtok 21. november 2021 retningslinjer for kateketens og diakonens gudstjenestelige funksjoner. I samtaler Bispemøtet hadde i 2022 med Kirkelig Undervisningsforbund (KUFO) og Diakonforbundet kom det frem at retningslinjene praktiseres ulikt.

Med bakgrunn i dette drøftet Bispemøtet saken på nytt. Biskopene holder fast ved at disse retningslinjene, holdt sammen med tjenesteordningene, gir tilstrekkelig avklaring.

Biskopen kan etter søknad gi fullmakt til kateketer og diakoner til å forvalte sakramentene innen rammen av menighetens undervisningstjeneste og menighetens diakonale oppdrag.

Dypt bekymret for økende antisemittisme

I mai uttrykte Bispemøtet bekymring for økende antisemittisme i Norge, etter at Holocaust-senteret i 2024 viste at antisemittiske holdninger har økt etter flere år med nedgang. Bispemøtet påpekte at jødehat ofte blomstrer i krisetider, og frustrasjon over Israels krigføring i Gaza fører til negative holdninger mot jøder generelt.

Preses understreket at jøder i Norge ikke kan holdes ansvarlige for den israelske regjeringens handlinger, og at sinne bør rettes mot Hamas og Israel, ikke jødene i Norge. Han fremhevet at alle har ansvar for å sikre trygghet og beskytte de som føler seg usikre.

Han refererte også til en undersøkelse som viser økende negative holdninger til både jøder og muslimer, og påpekte at både antisemittisme og islamofobi er uakseptabelt. Preses understreket viktigheten av at minoritetsgrupper behandles med respekt og inkludering.

I undersøkelsen svarte 51 % at Israel behandler palestinere like ille som jødene ble behandlet under 2. verdenskrig, en økning fra 33 % i 2022. Preses kritiserte dette som historieløshet og understreket at skoler og utdanningsinstitusjoner spiller en viktig rolle i å motarbeide slike påstander.

Ett år etter Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport

Ett år etter at rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen ble lagt fram på Stortinget, deltok preses i et arrangement i Oslo domkirke for å drøfte «hvor er vi nå». Arrangementet startet med et panel i krypten, ledet av Tore Johnsen (bildet).

Rapporten representerer en risiko, da den kan bli en ny skuffelse dersom ikke oppfølgingen skjer. Likevel var det flere som håpet på at noe kunne endre seg. Preses delte at kirken er lydhøre for dette og mener at rapporten har gitt også kirken mer kunnskap, ny innsikt, og et godt vedtak i Kyrkjemøtet. Men han understreket at arbeidet må fortsette. Han påpekte at Stortinget nå må gjøre de store vedtakene som bare de kan – og må.

Arrangementet ble avsluttet med en kort, gripende og inspirerende konsert med Kajsja Balto.

Biskopene Kari Veiteberg, Herborg Finnset og preses Olav Fykse Tveit på vei ut av Bakke kirke sammen med statsråd Toppe. Foto: Den norske kirke

- Kyrkja treng dei gode bileta dei neste åra

På opningsgudstenesta på årets Kyrkjemøte heldt preses Olav Fykse Tveit preike for medlemar og gjester. I Bakke kyrkje preika han over Johannes openbering 7, vers 9-17.

Kva slags bilete treng vi, vi som skal vere Kyrkjemøte for Den norske kyrkja dei neste fire åra? Kva slags bilete skal vi få fram med våre ord og handlingar i vårt land og vår verd dei neste fire åra?

Vi treng nokre bilete som gjer oss realistiske, så vi tar tak i dei oppgåvene vi har. Til det treng vi sanne bilete av verda omkring oss, som ikkje er manipulerte eller konstruerte.

Vi treng bilete som tenner kjærleiken til kvarandre, til vår neste og til denne såra jorda vår. Vi treng bilete som nærer vår tru, som styrkjer vårt håp og som gir kjærleiken kraft. (Les preika bak i rapporten).

En feiring av tro, fellesskap og historisk arv

Feiringen på Moster i juni viste hvordan en hendelse for tusen år siden fortsatt preger Norge. Gjennom taler, musikk, gudstjenester og samtaler ble kristendommens betydning for samfunnet løftet frem.

Historiker Jørn Øyrehagen Sunde har vist hvordan kirkene ble arenaer der alle kunne møtes som likeverdige.

Markeringen vektla hvordan historien har formet nasjonen. Gjennom sterke inntrykk, inspirerende taler og fellesskap ble Mostertingets betydning tydelig. Kronprins Haakon understreket i sin tale hvordan fellesskapet, både nasjonalt og internasjonalt, må ivaretas og styrkes.

I den økumeniske festgudstjenesten fikk dette fellesskapet et konkret uttrykk. Biskop i Bjørgvin, Ragnhild Jepsen, ledet en gudstjeneste der både unge og voksne deltok i takknemlighet over arven fra Mostertinget – og ansvaret for å føre den videre.

Ny direktør

- I dag har eg vore med på å tilsetje ny direktør for Kyrkjerådet, Ole Edvard Wold-Reitan. Han er svært kvalifisert og triveleg, og eg ser fram til samarbeidet, skriv preses på sin Facebook-side en dag i mail!

Drøftet kirkens rolle med Forsvarssjefen

Preses hadde i august et viktig møte med Forsvarssjef Eirik Kristoffersen (t.v. i bildet). Møtet markerte det første i sitt slag etter at Fykse Tveit tok over ansvaret for tilsynet med prestene i Forsvarets tros- og livssynskorps. Under samtalen ble betydningen av dette arbeidet for de som tjenestegjør i Forsvaret diskutert, spesielt i lys av økende uro og konflikter både globalt og i Europa. De drøftet også kirkens rolle i samfunnets beredskap og hvordan verdier som er essensielle for et demokratisk land bør fremmes, i en tid preget av et økende mangfold i tro og livssyn.

Olavsfest 2024

Preses åpnet Olavsfest 2024 med en tale som reflekterte over maktens rolle i samfunnet, med henvisning til kong Olav Haraldssons innføring av kristenretten for tusen år siden.

Han understreket viktigheten av å bruke makt til å fremme fellesskap, rettferdighet og fred, og advarte mot misbruk av makt, spesielt i lys av pågående konflikter som krigen i Gaza.

Fykse Tveit oppfordret til å la kjærlighetens makt samle oss og utfordret til å forene makt og rett i dagens samfunn.

Gode samtaler i Arendal

Også under Arendalsuka ble det mange gode møter og samtaler. Arendalsuka er en årlig politisk festival som samler mennesker fra ulike sektorer for samtaler og debatt. Uken ble brukt til både faglige diskusjoner og samtaler med både kjente og ukjente, og Fykse Tveit verdsatte spesielt de mange hyggelige møtene med folk i byen.

En av de viktigste samtalene preses deltok i, handlet om kirkebevaring, et tema som er nært knyttet til bevaring av norsk kulturarv. Fykse Tveit diskuterte også rettssikkerhet for asylsøkere, et annet tema som står høyt på agendaen i dagens politiske landskap.

I løpet av uken ble Trefoldighetskirken et viktig samlingspunkt. Kirken var full av mennesker som

deltok på både konserter og gudstjenester, og Fykse Tveit hadde også gleden av å holde preken under åpningstjenesten på onsdag.

Den gode stemningen og de meningsfulle samtalene som preget ukens hendelser, understreket betydningen av å ha et forum hvor politiske, religiøse og samfunnsengasjerte mennesker kan møtes og dele sine perspektiver. Fykse Tveit uttrykte tilfredshet over både den brede deltakelsen og de konstruktive diskusjonene som fant sted, og han ser på Arendalsuka som en viktig møteplass for å videreutvikle samfunnsengasjementet og de verdiene kirken står for.

Sjef Forsvarsstab Generaløyntnant Ingrid Gjerde, preses Olav Fykse Tveit, slottskirkens kantor Lars Notto Birkeland, prest i slottskirken major Trygve Tyreid, sjef Forsvarets tros- og livsynskorps Brigader Knut Espen Høidal, biskop Kari Veiteberg, kommandant Akershus festning/sjef Forsvarets Fellestjenester brigader Gyda Ellefsplass Olssen

Nytt orgel i Akershus slottskyrkje

Akershus slottskyrkje er eit vakkert og gammalt kyrkjerom i Oslo. Sundag fekk det eit nytt orgel! Det høvde godt å feire på haustens påskedag. Saman med folket som var samla ved båra i Nain (Lukas 7), kunne vi stemme i ein takk til Gud som livets kjelde. Musikken er eit ekte og genuint uttrykk for livets kjensler og lengsler. Om våren kan vi synge «nytt liv av daude gror». Om hausten og ofte elles høver Svein Ellingssens ord: «Kristus du lever og står ved vår side, her hvor vi rammes av jordlivets slag».

Verdens Metodistkonferanse

Preses deltok og prekte under Verdens Metodistkonferanse i Göteborg. Temaet for konferansen var «pilegrimsreise», og Fykse Tveit talte til de 1200 metodistene som var samlet seg fra hele verden. I sin preken trakk han refleksjoner fra «livets brønn» i Salme 36 og fokuserte på de forbindelsene mellom den globale kallingen til rettferdighet og fred og de gavene vi mottar i livets reiser, både i naturen og i «Guds hus».

Foto: Den norske kirke

I tillegg ledet han et seminar på ettermiddagen med temaet "Pilegrimsreise for rettferdighet og fred", hvor deltakerne diskuterte hvordan verktøyene fra dette programmet i Den økumeniske verdensrådet kan benyttes for å adressere aktuelle utfordringer i dagens kirker og samfunn.

Revisjon av liturgier

I 2024 har Bispemøtet behandlet flere viktige liturgiske saker i Den norske kirke.

Bispemøtet ga sin tilslutning til Kirkerådets vedtak om å starte en revisjon av gravferdsliturgien for å sikre at den reflekterer dagens teologiske forståelse og praksis.

Det ble vedtatt oppdateringer av liturgiene for nøddåp, inkludert «Ordning for nøddåp», «Kort ordning for nøddåp» og «Stadfestelse av nøddåp», for å harmonisere disse med hovedgudstjenestens ordlyd og teologi.

Bispemøtet behandlet forslag til en ny liturgi for askeonsdag, med mål om å innføre denne som en del av kirkens liturgiske praksis.

Det ble arbeidet med forslag til reviderede liturgier for vigsling av biskoper, kirkebygg og andre tjenester, for å sikre at disse er i tråd med kirkens nåværende teologiske forståelse.

Foto: Gjermund Øystese, STL

Religiøse ledere diskuterte samfunnsutfordringer og samarbeid

I september 2024 ble det europeiske rådet for religiøse ledere (ECRL) samlet i Oslo for sitt årlige møte. Arrangementet fant sted fra 16. til 18. september, og ble arrangert av Den norske kirke, Muslimsk Dialog Nettverk og Samarabneidsrådet for tros- og livssynssamfunn som vertsap

Under møtet diskuterte deltakerne de omfattende og raske endringene i europeiske samfunn, drevet av globalisering, økonomisk migrasjon, konflikter, klimaendringer og ny teknologi. De reflekterte over hvordan religiøse samfunn kan svare på disse utfordringene og mulighetene for positiv endring.

Biskop Kari Mangrud Alvsvåg fra Borg bispedømme ble valgt til ny president for ECRL.

Deltakerne fikk også innsikt i norsk kontekst gjennom presentasjoner fra professor Sturla Stålsett og biskop Kari Mangrud Alvsvåg, som delte erfaringer fra norsk offentlig politikk og forebyggende arbeid mot ekstremisme.

Biskop Kari Mangrud Alvsvåg i samtale med Lama Changchub. Foto: Gjermund Øystese

Møtet inkluderte også et besøk til ICC-moskeen i Oslo, hvor deltakerne ble guidet av imam Senaid Kobilica og diskuterte situasjonen for muslimer i Norge. Ordfører Anne Lindboe holdt en mottakelse for ECRL-medlemmene i Oslo rådhus, og biskop Olav Tveit, preses i Den norske kirke, møtte deltakerne for å diskutere felles utfordringer og samarbeid.

Bispemøter og retreat

Det ble i 2024 avholdt tre ordinære Bispemøter, henholdsvis på Soria Moria konferansehotell i Oslo i februar, hos St. Josephsøstrenes retrettsenter i Oslo i mai og igjen på Soria Moria i oktober. I august gjennomførte også biskopene en retreat hos St. Josephssøstrene på Grefsen i Oslo. På retreaten var det særlig Salmenes bok som sto i sentrum, og professor Kristin Joachimsen hold innledning om jødiske og kristne fromhetstradisjoner knyttet til salmene. I tillegg innledet Geir Gundersen om åndelig veiledning og Notto Thelle om åndelig lederskap i vår tid.

Prestevigsling i Nidarosdomen

Sindre Geilus Eikje ble vigslet til prest av preses Olav Fykse Tveit i Nidarosdomen søndag 20. oktober.

Dette var første gang preses vigslet en prest i stillingen som preses. Eikje skal tjenestegjøre som stasjonsprest på Værnes, Luftkrigsskolen i Trondheim og våpenskolen på Dom-bås.

Det var også første gang preses vigslet en prest etter å ha tatt over tilsynsansvaret for feltprestene fra Oslo biskop. Preses Olav Fykse Tveit synes det var spesielt fint at vigslingen var i Nidarosdomen.

- Det er sterke bånd mellom Den norske kirke og Forsvaret i Erkebispegården i Trondheim. Det var derfor spesielt fint at vigslingen var i Nidarosdomen.

Sykehjemsprest Anna Dalaker og preses Olav Fykse Tveit.

Foto: Dnk

Skal forske på åndelig omsorg i sykehjem

Sykehjemsprest Anna Dalaker tildeles Olavstipendet for 2025 for å forske på trosutøvelse for personer med demens. Målet er å systematisere kunnskap og styrke Den norske kirkes arbeid på sykehjem.

– Mennesker med demens søker trygghet i ritualer og personlig kontakt. Mange husker bønner og salmer fra barndommen, sier Dalaker,

som har vært prest på Tasta sykehjem i ti år.

Hun håper forskningen kan bidra til bedre tilrettelegging for trosutøvelse, blant annet gjennom lysandakter, som både beboere og ansatte gir positive tilbakemeldinger på.

– Alle har rett til å utøve sin tro. Kirken må kunne tilby tilpasset trospraksis også når sykdom rammer, sier preses Olav Fykse Tveit.

Gudrun Karls Helgudottir vigslet til ny biskop på Island

Den nye biskopen på Island, Gudrun Karls Helgudottir, ble vigslet i september i en stor og vakker gudstjeneste. Flere kirker fra Norden, Baltikum, Storbritannia og Palestina deltok. Den nye biskopen talte om hvordan Jesus reiste opp mennesker, både da og i dag. Preses Olav Fykse Tveit representerte Den norske kirke og Nidaros, og uttrykte glede over det kommende samarbeidet. Samtidig markerte dagen slutten på biskop Agnes M. Sigurdadottirs tjeneste som Islands biskop. Alle prester og diakoner var samlet for anledningen.

Bekymret for trossøsken

Den norske kirkes biskoper uttrykte bekymring for de kristne i Gaza, Øst-Jerusalem og Vestbredden etter den pågående konflikten. I et brev til landets menigheter oppfordret de til bønn for slutt på krigen og støtte for den kristne kirken i regionen.

Biskopene advarte om at det kristne nærværet var i fare for å forsvinne, med ødelagte kirker og klostre, og bare rundt 700 kristne igjen i Gaza. De fremhevet den vanskelige situasjonen for de som fortsatt samlet seg til gudstjenester og ivaretok det kristne vitnesbyrdet.

Bispemøtet understreket viktigheten av å fordømme krigsforbrytelser, kreve våpenhvile og støtte en rettfærdig fredsløsning. De oppfordret også til innsamling av penger til Den lutherske kirken i Jordan og det hellige land, som drev menigheter og skoler i området.

Samhold i mørke tider

I oktober 2024 uttrykte Den norske kirkes biskoper dyp bekymring for den økende antisemittismen og hatefulle ytringene mot jøder og muslimer i Norge, spesielt etter terrorangrepet 7. oktober 2023 mot israelske sivile. Biskopene påpekte at både norske jøder og muslimer følte seg utrygge og ble utsatt for trakassering. De reagerte sterkt på at jøder ble holdt ansvarlige for Israels handlinger, og at muslimer ble utsatt for fordommer som følge av Hamas' terrorangrep. Biskopene understreket at slike generaliseringer var uakseptable, og at ingen av disse gruppene skulle måtte svare for handlinger de ikke var ansvarlige for.

Biskopene fremhevet også at det offentlige ordskiftet hadde blitt mer polarisert og krast, og påpekte at alle har

et ansvar for hvordan vi ytrer oss, både i media, på demonstrasjoner og i offentlige markeringer.

De minnet om det sterke fellesskapet som i mer enn 30 år hadde blitt bygget mellom tros- og livssynssamfunn i Norge, og at det gjennom disse årene var blitt vist støtte i kriser og ulykker. Biskopene uttrykte sin dype medfølelse med ofrene for terror og krigens grusomheter i Israel, Gaza og Libanon, og understreket at mange i Norge, både jøder, muslimer og kristne, hadde nære bånd til Midtøsten og var direkte berørt.

De oppfordret til samhold i de mørke tidene og håpet på en varig fred, med trygghet for alle.

Les uttalelsen bakerst i årsrapporten.

Alle er skapt i Guds bilde og elsket i Kristus

Den felleskristne erklæringen om kjønn og seksualitet ble offentliggjort 15. oktober 2024. Preses Olav Fykse Tveit uttalte at Den norske kirke ikke støtter den felleskirkelige erklæringen om kjønn og seksualitet, som er signert av andre kristne organisasjoner. Han mener slike dokumenter bidrar til å stenge folk ute og kan være retraumatiserende for dem som har hatt vanskelige erfaringer.

Fykse Tveit påpeker at skapelsesberetningen i Første Mosebok ikke kan brukes som grunnlag for dagens syn på kjønn og samliv, da det ikke var tema i tekstene. Han understreker at tekstene i Bibelen ikke handler om de aktuelle spørsmålene som diskuteres i dag.

Fykse Tveit advarer mot at slike erklæringer får folk til å føle seg ekskludert og ikke akseptert, noe som gjør det vanskeligere for dem å finne trygghet og tilhørighet i kirken.

Han fremhever at Den norske kirke ønsker å være et åpent og inkluderende fellesskap som ikke skader eller sårer mennesker, men som møter dem med respekt og omsorg.

Besøk hos HIV-Norge

1. desember var verdens aidsdag. Den ble markert for å vise støtte til mennesker rammet av hiv, og for å minnes de som hadde mistet livet på grunn av aids. Mange var berørt, i svært mange land, også i Norge.

I Kirkenes Verdensråd hadde man i mange år hatt et omfattende program for å få kirker over hele verden til å endre holdninger, få slutt på stigmatisering, og bidra til kunnskap og beskyttelse av liv og helse. Det var sterkt for generalsekretæren å møte mennesker som hadde fått nytt mot til å leve på grunn av dette arbeidet.

Tidligere i høst besøkte preses Hiv Norge, en pasient- og interesseorganisasjon for mennesker som lever med hiv, pårørende og andre berørt eller opptatt av hiv. Generalsekretær Anne-Karin Kolstad fortalte om frykten mange som lever med hiv har for å bli glemt.

Generalsekretær Anne-Karin Kolstad og preses Olav Fykes Tveit.

Historien bærer mange vitnesbyrd om de som ble holdt utenfor. Kirkene i verden, også Den norske kirke, hadde dessverre hatt en rolle i dette.

Organisasjonsutvikling

Bispemøtet vedtok på sitt møte i oktober et høringssvar til Kirkerådets forslag om videreutvikling av biskopens tilsyn. Sentralt i både høringsdokumentet og høringssvaret var endring av arbeidsgiveransvaret for proster, som foreslås flyttet fra biskop til stiftsdirektør.

For Bispemøtet var det viktig at det ble opprettholdt en nær relasjon mellom biskop og prost, og at prostene fortsatt kan bistå biskopen i dennes tilsynsoppgaver. Dette behøver imidlertid ikke å måtte gjøres gjennom en formell arbeidsgiverlinje. Videre stiller biskopene seg positive til å utvikle rutiner der biskopene på bakgrunn av vigslingsamtale vurderer at vigsling ikke kan finne sted.

I høringssvaret er det også tematisert en rekke ulike sider ved biskopens tilsyn, blant annet knyttet til kompetanseutvikling og mulighet til å utstede bindende pålegg.

Studiepermisjon

Olav Fykse Tveit startet i desember 2024 sin studiepermisjon, som varer til slutten av januar. Under permisjonen har biskop Stein Reinertsen fungert som Preses, og biskop Herborg Finseth har tatt på seg nødvendige oppgaver. Fykse Tveit har valgt å fordype seg i temaet «Bønn som uttrykk for tro i en folkekirke» og oppdatering om tilsynsansvaret for feltprester i Den norske kirke.

Hans majestet kongen deltok i avskjedsgudstjenesten for biskop Kari Veiteberg.

Høytidelig avskjed med biskop Kari Veiteberg

Søndag 15. desember 2024 ble det holdt en høytidelig avskjedsgudstjeneste for Oslo-biskop Kari Veiteberg i en fullsatt Oslo domkirke. Gudstjenesten markerte avslutningen på hennes periode som biskop, en tjeneste hun hadde hatt siden 2017.

Veiteberg hadde vært en tydelig stemme for en åpen og inkluderende kirke, og hadde engasjert seg sterkt for de som faller utenfor i samfunnet. Under avskjedsgudstjenesten ble hun takket for sitt arbeid av både kirkelige og sivile representanter.

I sin tale reflekterte hun over de siste årene og understreket viktigheten av å stå sammen i arbeidet for rettferdighet og nestekjærlighet. Hun takket for samarbeidet med menigheter, ansatte og frivillige i bispedømmet.

Blant de fremmøtte var kollegaer fra kirken, representanter fra byen og lokalsamfunnet, samt mange som hadde satt pris på Veitebergs engasjement og lederskap. Gudstjenesten var preget av både høytid og takknemlighet for hennes innsats som Oslo-biskop.

Kari Veiteberg holdt sin siste preken som biskop i Oslo bispedømme. Foto: Oslo domkirke

Ny Oslobiskop ønsker å løfte frem menighetenes gode fortellinger

Sunniva Gylver ble i desember 2024 tilsatt som ny biskop i Oslo bispedømme. Gylver, som har 30 års erfaring som prest, ønsker å være en tydelig stemme for kirken og formidle evangeliet på mange arenaer. Hun ønsker å løfte frem det gode som skjer i menighetene og jobbe for en synlig og samlende folkekirke i et mangfoldig samfunn.

Hun er kjent for sin evne til å begeistre og inspirere både kjernetropper og dem med mer avstand til kirken. Gylver er beskrevet som tydelig, uredd og modig, med en evne til å bygge broer mellom mennesker på tvers av meningsforskjeller.

Ledende biskop Olav Fykse Tveit og Kirkerådets leder Harald Hegstad understreket hennes sterke lederskap, frimodighet og erfaring, og uttrykte stor tillit til at Gylver vil lede kirken videre med sin egen stil. Gylver vigles til tjeneste i februar 2025.

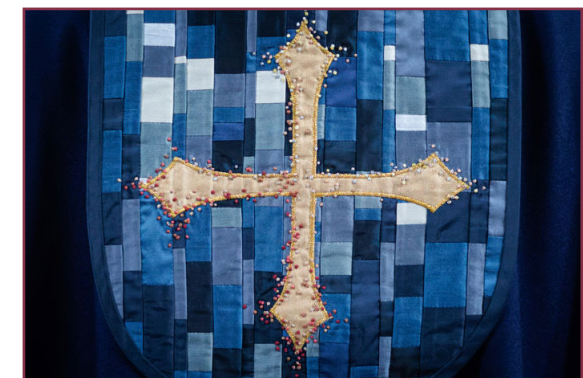

Preses' nye reisekåpe

Preses i Den norske kirke, Olav Fykse Tveit, har to bispekåper: én til bruk i Nidaros domkirke og én reisekåpe designet i fjor. Bispekåpen, også kalt korkåpe, brukes av biskoper i liturgiske sammenhenger som gudstjenester, visitaser, vigslar og ordinasjoner.

Skikken med egne kapper for preses er relativt ny. Da Helga Haugland Byfuglien ble innsatt som første faste preses, ble det designet en bispekåpe som skal gå i arv mellom presesene og vare i hundre år. Denne kåpen, laget av Lise Skjåk Bræk og Astri Reppe, er forankret i symbolikken fra Nidarosdomen, med Olavskorset på ryggen og en etterligning av rosevinduet på brystspennen.

Siden preses deltar i mange gudstjenester og representasjonsoppdrag både nasjonalt og internasjonalt, ble det besluttet å lage en egen reisekåpe. Oppdraget gikk til Anita Eriksen Zagury ved OsloMet. Kåpen, ferdigstilt i fjor, er kongebjørn og laget av lette, nedbrytbare naturfibre for langvarig bruk.

Designet er inspirert av Nidarosdomens glassmalerier. På brystspennen er det en stilisert versjon av rosevinduet, mens stolpene har en overgang fra dype til lysere blåtoner, skapt med en form for lappeteknikk i silke. På ryggen er Olavskorset applikert i gull, omgitt av håndbroderte franske knuter i gylne nyanser. Reisekåpen er tilpasset transport og hyppig bruk, samtidig som den viderefører den symbolske arven fra Nidarosdomen.

Foto: Bo Mathisen

INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN

Bispemøtet er et sentralkirkelig organ for samordning av biskopenes tjeneste. Gjennom Bispemøtets arbeid utøver biskopene et samlet kollegialt lederskap i Den norske kirke lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Bispemøtets organisasjon

Bispemøtet ledes av preses. Det velges et arbeidsutvalg for to år av gangen. Arbeidsutvalget har i 2024 bestått av preses Olav Fykse Tveit, biskop Stein Reinertsen (visepreses), biskop Kari Veiteberg, biskop Anne Lise Ådnøy (varamedlem). Varamedlem møter fast.

Bispemøtets sekretariat

Bispemøtets sekretariat har fem fulltids ansatte. Sekretariatet ledes av generalsekretær Elise Sandnes, og har i 2024 blitt betjent av administrativ rådgiver Ann Kristin Riise og tre teologiske rådgivere, Marita Solberg Bjerke (til 1. april), Thomas Berbm, Helge Kollerøs Nylenna og Silje Kivle Andreassen (fra juni 2024). Det ble i 2024 igangsatt en omorganiseringsprosess i Kikerådets sekretariat som vil få konsekvenser for fremtidig organisering av sekretariatet. Bispemøtets sekretariat har kontor i Kirkens hus og samarbeider tett med Kirkerådets sekretariat. Gjennom året er det gjennomført flere digitale fellesmøter mellom Kirkerådets ledergruppe, stiftsdirektører og biskopene. Bispemøtets tildeling til drift er på 10,6 mill. kroner, inkludert lønnsmidler til preses, sekretariatet og Olavsstipendiat. Kroner 850.000 er til programmet Veien til vigsling og ca. 0,5 mill. til innføringskurs for nye prester og proster, og annen etter- og videreutdanning (EVU).

	
Preses i Bispemøtet OLAV FYKSE TVEIT	Generalsekretær, Bispemøtet ELISE SANDNES
	
Rådgiver, Bispemøtet ANN KRISTIN RIISE	Seniorrådgiver, Bispemøtet HELGE KOLLERØS NYLENNA
	
Seniorrådgiver, Bispemøtet SILJE KIVLE ANDREASSEN	Teologisk rådgiver, Bispemøtet THOMAS BERBOM
 Teologisk rådgiver, Bispemøtet MARITA SOLBERG BJERKE	
<i>Bispemøtets sekretariat</i>	

SAMORDNING AV DEN REGIONALE BISPETJENESTE

Veien til vigsling

Veien til vigsling (VTV) er et praktisk-kirkelig innføringsprogram for studenter og andre som vurderer å bli prest, diakon, kateket eller kantor i Den norske kirke.

Bispemøtet vedtok i 2024 å utvide de to VTV-samlingene til å gjelde alle faggrupper. Tidligere har kantorer, kateketer og diakoner deltatt kun på VTV 2, men fra og med 2025 blir VTV 1 også en del av deres program i Veien til vigsling.

Biskopene i Den norske kirke er gjennom Bispemøtet ansvarlig for driften av Veien til vigsling. Gjennomføringen av programmet skjer i samarbeid med bispedømmerådene, Teologisk fakultet ved Universitetet i Oslo, MF vitenskapelige høyskole og VID vitenskapelig høyskole (inkl. Kirkelig utdanningscenter i Nord). Biskopene legger til grunn at godkjent gjennomføring av Veien til vigsling er normalordning for å bli vigslet til tjeneste i Den norske kirke.

Vigslingssamlinger

De regionvise vigslingssamlingene ble som tidligere gjennomført i uke 25. Region Øst var på Sanner hotell på Granavollenregion Vest på Solborg Folkehøgskole, og region Nord på Rognan hotell.

Prestestudentgruppa er mer sammensatt enn tidligere i og med at mange nå tar «erfaringsbasert master prest», og cand.theol.-studentene er i mindretall flere steder. Mangfoldet i erfaring, alder og studiebakgrunn er både en styrke og en utfordring. Det er behov for å bygge fellesskap og tillit på tvers av ulikhetene, og samtidig har de ulike gruppene ulikt behov, og det kan være nyttig å dele opp noe undervisning og samtale både etter profesjon, alder og utdanningsbakgrunn.

Det lokale programmet varierte, men alle samlingene var innom følgende tema på en eller annen måte:

- Tverrfaglighet
- Stabsfellesskap
- Hva er VTV
- Kall og vigsling
- Forventninger til arbeidshverdagen og tjenesten
- Å leve som vigslet medarbeider
- Tjenestens kilder
- Sårbarhet og grenser i tjenesten
- Lokalt bispedømme

Det var totalt 69 deltakere på vigslingssamling 1, og 91 deltakere på vigslingssamling 2. Dette er en liten tilbakegang fra 2023.

Stiftspraksis

Stiftspraksis er et element i avsluttende prak-

Illustrasjonsfoto: Dnk / Per Eide

tikum for prestestudentene, og en del av VTV. Studentene utfører i denne praksisperioden selvstendig prestatjeneste i menighet, og gjennomføringen skjer i samarbeid mellom lærestedene og bispedømmene. Studentene skal i løpet av eller rett i etterkant av praksisperioden gjennomføre vigslingssamling 3, med samtale med biskop. I 2023 var det 50 studenter som gjennomførte stiftspraksis.

Innføringskurs for nye prester

Innføringskurs 1 og 2 for nye prester ble gjennomført i uke 39, i Bøler kirke. Hvert kurs hadde ett døgns varighet, med felles nattverdguddstjeneste som avslutter kurs 1 og åpner kurs 2. I 2024 var det 66 deltakere på kurs 1 og 35 på kurs 2. Kurs 1 hadde en markant økning fra året før, og var i stor grad preget av at prestegruppa nå består av flere andrekarriere-prester.

Kurs 3 består av det ordinære etter- og videreutdanningskurset Prest og teologi i praksis, del 1. Dette arrangeres på omgang av lærestedene. I 2024 hadde VID ansvar for kurset, og det ble gjennomført på VIDs campus i Stavanger over tre dager i november. Det var 37 deltakere fra innføringsprogrammet, noe som er en økning fra tidligere år.

Innføringskurs for nye proster

Kurs for nye proster ble tidligere arrangert av departementet, men fra 2016 har Bispemøtet hatt ansvar for kursene. I 2024 ble prostekurs arrangert 23.-24.oktober, og hadde 6 deltakere. Kirkerådet bidro i planlegging og gjennomføring av kurset.

Innføringskurs for nye biskoper

Bispemøtet arrangerte 8.-9.februar 2024 innføringskurs for ny biskop i Sør-Hålogaland Svein Valle. Domprost og stiftsdirektør deltok sammen med den nye biskopen. Kurset ble gjennomført i samarbeid med Kirkerådet.

KOMPETANSEUTVIKLING I PRESTESKAPET

Biskopenes ledelse av prestedtjenesten innebærer også et ansvar for prestenes etter- og videreutdanning (EVU). Den sentrale samordningen av arbeidsgiverpolitikken på området ble i 2014 gitt til Bispemøtet. Etter- og videreutdanningen skal bidra til at prestene er faglig oppdatert i møte med utvikling innenfor kirke, teologi og samfunn.

Sentralt etterutdanningsutvalg (SEU) er et parts-sammensatt organ for drøfting og informasjon hjemlet i hovedavtalen og hovedtariffavtalens krav til ordninger for medbestemmelse.

Bispemøtet oppnevner medlemmer av SEU på arbeidsgiversiden, og ivaretar sekretariatsfunksjonene. SEU hadde tre møter i 2024, og har vært ledet av biskop Ragnhild Jepsen.

Kompetanseutviklingsplanen som i dag legger grunn for EVU-arbeidet ble vedtatt og godkjent i 2020. I planverket tydeliggjøres det hvilke kursområder Bispemøtet gjerne ønsker kurs innenfor i planperioden. Nasjonal kompetanseutviklingsplan er publisert i heftet «Prest og kompetanse» som ligger ute på nett på Bispemøtets hjemmesider. Det gjør også «standardiserte vilkår for deltagelse i EVU».

Bispemøtet har en samhandlende rolle i arbeidet med EVU og har en jevnlig dialog med EVU kontakter ved bispedømmekontorene.

Kompetanseutviklingsplaner for de enkelte bispedømmer utarbeides regionalt og kunngjøres i bispedømmene. Bispemøtet legger disse ut på sine hjemmesider fortløpende. Arbeidet med regionale kompetanseplaner pågår i de fleste bispedømmer og legges fortløpende ut lokalt og nasjonalt.

Også i 2024 har BM hatt observatørrolle i Kompetanserådet som er etablert i samarbeid mellom flere av lærestedene og Presteforeningen. Dette er nyttig med tanke på samhandling og informasjonsflyt innenfor EVU feltet.

Det har også i 2024 vært avholdt enkelte møter mellom Bispemøtet og lærestedene for å styrke samhandlingen omkring EVU-arbeidet og videre kursutvikling innenfor presteskaper.

I 2024 har det pågått et arbeide med å utvikle EVU feltet i forhold til organisasjonsutvikling i Den norske kirke. Dette har omfattet en begynnende kartlegging av EVU-tilbud i hele kirken.

EVU kurs utlyst 15. mars 2024

- Prest og teolog i praksis (VID) 5+5 stp.
- Pastoralklinisk utdanning (MF) 20 stp.
- Arbeidsveilederutdanning (MF) 60 stp.
- Sjelesorg og samtalepraksis (MF m. TF/VID)
- Fordypning og fornyelse i lesningen av NT (MF m.fl.) 10 stp.
- Fornorskning, sannhetssøking og historisk rettferdighet (KUN-VID) 10 stp.

EVU kurs utlyst 15. september 2024

- Prest og teolog i praksis (TF), 10 stp.
- PKU/Pastoralklinisk utdanning (MF), 20 stp.
- Spesialprest i livssynsåpent samfunn (TF), 20 stp.
- Økoteologi og bærekraft (VID, eventuelle bidrag fra MF og TF), 10 stp.
- Åndelig veiledning (NLA) 15 stp.

Illustrasjonsfoto:
Torstein Kiserud

Arbeidsveiledning - ABV

Ordningen med ABV har som formål å bidra til kvalitet i og fortsatt motivasjon for kirkelig tjeneste, og ivareta den enkelte ansatte i behovet for kontinuerlig utvikling og læring. Den skal bidra til å styrke den enkeltes faglige og kirkelige identitet i tjenesten.

Tjenesten gir gleder og utfordringer det kan være nyttig å reflektere over sammen med andre Systematisk samtale i gruppe kan utvikle kunnskap og innsikt med til videre arbeid og samarbeid.

Kirkelig ansatte står ofte alene i krevende tjenesteoppgaver. Samtidig jobber de fleste i flerfaglige staber. Det har vært et mål at flere ABV-grupper er tverrfaglige. Erfaringen fra grupper der både ansatte i rettssubjektet og i fellesrådet deltar, gir merverdi til flerfaglighet i egen stab.

Det å dele, lytte til og reflektere over egne og andres erfaring og kompetanse kan, kan styrke et arbeidsmiljø og ved det virke rekrutterende og motivierende for videre tjeneste.

Bispemøtet samarbeider med KA og kirkevergene om arbeidsveiledning for prester og andre kirkelige tilsatte. Halvparten av gruppene er nå tverrfaglig sammensatt.

Sammen med KA har Bispemøtet oppnevnt et nasjonalt fagråd for ABV. Fagrådet ledes av biskop Olav Øygard og nesteleder er Linn Maria Kierulf (KA). I fagrådet sitter også Ingeborg Nordlund, Monika Halsør, Anne Beate Tjentland, Jon Marius Kobro Hammer, Lars Peder Holm. Bispemøtet har sekretariatfunksjon for fagrådet.

Fagrådet har hatt fire møter i 2024, og har blant annet arbeidet med å igangsette et nytt kurs i arbeidsveilederutdanning som utlyses mars 2025. Fagrådet har også forberedt en revisjon av retningslinjene for ABV, som forelegges Bispemøtet til vedtak til 2025.

For å ivareta kommunikasjon og god informasjonsflyt har fagrådet gjennomført to møter (august og oktober) med de ABV ansvarlige ved bispekontorene. Denne gruppen har som i 2023 rapportert om ABV i sine bispedømmer. Antallet ABV-grupper er stabilt (103 i 2024), og omtrent halvparten av gruppene (53 i 2024) er tverrfaglig sammensatt.

Det var totalt 619 personer som deltok i ABV-gruppe i 2024. Alle bispedømmer tilbød i 2024 også individuell veiledning.

VISITASER OG VIGSLINGER

Antall vitasiter og vigslinger per bispedømme 2024							
Bispedømme	Visitaser	Sokn (2021)	Vigsling Prest	Vigsling Diakon	Vigsling Kateket	Vigsling Kantor	Vigslinger totalt
Nord-Hålogaland	6	62	3	1	1	1	6
Sør-Hålogaland	7	83		1			1
Møre	5	95	2				2
Nidaros	6	119	4	1		1	6
Bjergvin	4	176	4	3		1	8
Stavanger	6	89	5	2	1		8
Hamar	3	162	2	1		1	4
Tunsberg	5	100	7		1		8
Agder og Telemar	8	110	5	4	1		10
Oslo	2	59	2	3	1		6
Borg	5	109	1	1	1	1	4
Sum	57	1164	35	17	6	5	63

Representasjon

Råd og utvalg

Bispemøtet oppnevner biskoper til deltagelse i ulike råd og utvalg. I tillegg oppnevnes biskoper av andre organer til deltagelse i ulike sammenhenger. Der ikke annet er angitt, er domprosten vara.

Bispemøtets arbeidsutvalg 2024-2025:
Olav Fykse Tveit – preses i Bispemøtet
Stein Reinertsen – Agder og Telem. biskop og visepreses
Kari Veiteberg – Oslo biskop
Anne Lise Ådnøy – Stavanger biskop (vara)

Verv oppnevnt eller foreslått av Bispemøtet eller i medhold av kirkeordningen

Bispemøtet hadde i februar en helhetlig gjennomgang av biskopenes representasjon i råd og utvalg (sak BM 16/23)

- Kirkerådet: Preses med vara visepreses (regulert av forretningsorden). Dette inkluderer Kirkerådets AU og Arbeidsgiverutvalget (AGU)
- Mellomkirkelig råd: Preses Olav Fykse Tveit med vara Borg biskop Kari Mangrud Alvsvåg.

Etter initiativ fra preses og Borg biskop ble vedtaket omgjort i desember 2023: Bispemøtets arbeidsutvalg oppnevnte Borg biskop Kari Mangrud Alvsvåg som medlem i Mellomkirkelig råd med preses Olav Fykse Tveit som vara (BMAU 30/23)

- Samisk kirkeråd: Sør-Hålogaland biskop Svein Valle er representant i Samisk kirkeråd i perioden 2024-2027 (rotasjon mellom de tre nordligste bispedømmer) (2021-25).
- Nemnd for gudstjenesteliv: Tunsberg biskop Jan Otto Myrseth med vara Oslo biskop Kari Veiteberg.
- Leder av styringsgruppen for «Veien til vigsling» (STVTV): Hamar biskop Ole Kristian Bonden med vara domprost i Hamar.
- Leder av Fagråd for ABV: Nord-Hålogaland biskop Olav Øygard med vara domprosten (2023-2027)
- Kontaktmøte (nasjonalt): Agder og Telemark biskop Stein Reinertsen med vara Møre biskop Ingeborg Midttømme
- Sentralt etterutdanningsutvalg (SEU): Bjergvin biskop Ragnhild Jepsen med vara domprosten
- Arbeidsmiljøutvalget (AMU): Stavanger biskop Anne Lise Ådnøy (2023 - 2024) med vara Sør-Hålogaland biskop Svein Valle
- Samarbeidsrådet for overgrepssproblematikk (SRO): Borg biskop Kari Mangrud Alvsvåg
- Norges kristne råd, styret: Preses med vara visepreses (oppnevnt av KR for perioden 2023 – 25).
- Norges kristne råd, generalforsamling: Preses med vara visepreses (oppnevnt av KR for perioden 2023 – 25).
- IKO representantskap: Hamar biskop Ole Kristian Bonden med vara domprosten
- Medlem av Katolsk-luthersk samtale-gruppe (KATLUSA): Oslo biskop Kari Veiteberg
- Teologisk nemnd: Agder og Telemark biskop Stein Reinertsen
- Nådens fellesskap: Stavanger biskop Anne Lise Ådnøy
- Kontaktutvalget med Human-Etisk Forbund: Biskop em. Halvor Nordhaug (oppnevnt av MKR 2022 – 25)
- Tilleggsgavefondet: Preses Olav Fykse Tveit og generalsekretær Elise Sandnes
- Regionalt samarbeidsutvalg for arbeidslivet - RSA for MF Vitenskapelig høyskole: Oslo biskop Kari Veiteberg
- RSA for VID: Oslo biskop Kari Veiteberg
- RSA for Teologisk fakultet, Universitetet i Oslo: Stavanger biskop Anne Lise Ådnøy.
- European Council for Religious Leaders/regions for peace Europe 2022-2024: Biskop Kari Mangrud Alvsvåg ble valgt til president i september 2024. Atle Sommerfelt satt som rådsmedlem fram til rådsrådet i september 2024.

Verv oppnevnt av BM til utvalg for spesielle oppgaver en avgrenset periode

- LHBT-utvalget: biskop Jan Otto Myrseth (2024 - 2026)

Verv oppnevnt av andre

- Nasjonaljubileet 2030 – medlem i nasjonal komité oppnevnt av Barne- og familiedepartementet: Preses Olav Fykse Tveit
- Kirkens Nødhjelps styre: Biskop Herborg Finnset, Nidaros (2020-2023).
- Kirkens Nødhjelps representantskap: Biskop Svein Valle, Sør-Hålogaland.
- Bibelselskapets styre: Biskop Olav Øygard, Nord-Hålogaland (fra 2024) (etter forslag fra BM)
- Leder representantskapet i Bibelselskapet: Agder- og Telemark biskop Stein Reinertsen.
- Bibelselskapets valgkomite: Møre biskop Ingeborg Midttømme.
- KA Landsråd: Preses Olav Fykse Tveit og Agder og Telemark biskop Stein Reinertsen (oppnevnt av Kirkerådet, 2021-2025).
- Styret for Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo: Oslo biskop Kari Veiteberg med vara Ingrid Joys (2023-2026)
- Høyskolestyret VID: Tunsberg biskop Jan Otto Myrseth (2023-2024)
- Styret for stiftelsen Diakonhjemmet: Møre biskop Ingeborg Midttømme (2022-2024)
- Valgkomiteen for MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn: Hamar biskop Ole Kristian Bonden
- Representantskapet for Viken: Nord-Hålogaland biskop Olav Øygard.
- Representantskapet for Nord-Norges Diakonistiftelse: Sør-Hålogaland biskop og Nord-Hålogaland biskop
- Representantskapet i Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsområdet (SKKB):
- Sør-Hålogaland biskop og Nord-Hålogaland biskop
- Rød Knapp, Stopp volden mot kvinner: Hamar biskop Ole Kristian Bonden
- Nasjonalt kirkelig pilegrimsutvalg: Nidaros biskop Herborg Finnset.

Biskopenes representasjon i utlandet

- 23.april 2024: Bispevigsling i Tallin, Estland. Biskop em. Halvor Nordhaug.
- 1.september 2024: Bispevigsling i Reykjavik, Island. Preses Olav Fykse Tveit.
- 22.september 2024: Bispevigsling i Skara og Härnösand bispedømme. Biskop Ragnhild Jepsen

Deltakelse i økumeniske organisasjoner

- Kirkenes Verdensråd sentralkomité og eksekutivkomité: Møre biskop Ingeborg Midttømme.

Foto: Den norske kirke

Bileta vi treng for kyrkja og verda i dag

Preken av preses Olav Fykse Tveit

11. april 2024
Preken ved åpning av Kyrkjemøtet.
Tekst: Johannes openberring 7, vers 9-17.

Kva slags bilete treng vi, vi som skal vere Kyrkjemøte for Den norske kyrkja dei neste fire åra? Kva slags bilete skal vi få fram med våre ord og handlingar i vårt land og vår verd dei neste fire åra?

Vi treng nokre bilete som gjer oss realistiske, så vi tar tak i dei oppgåvene vi har. Til det treng vi sanne bilete av verda omkring oss, som ikkje er manipulerte eller konstruerte. Vi treng sanne bilete av kyrkja vår. Om nødvendig med tal og statistikk, så vi ikkje lurar oss sjølve.

Bilete som gir oss håp

Men vi treng også bilete som får fram truas plass i vårt liv og i samfunnet vårt. Vi treng bilete som gir oss håp, som tenner håp i oss om kva kyrkja kan få gjort i forsoningas teneste. Vi treng bilete

som tenner kjærleiken til kvarandre, til vår neste og til denne såra jorda vår. Vi treng bilete som nærer vår tru, som styrkjer vårt håp og som gir kjærleiken kraft. Det treng vi.

Dei første kyrkjelydane

Det trengte også dei kyrkjelydane som Johannes openberring vart skriven til. Dette er det mest underlege skriftet av alle i vår Bibel. Med dei mest underlege bilete. Det er skrive som apokalyptisk skrift, ein stil og ein sjanger som var brukt i århundra før og etter Jesu fødsel. Dette er skrive ved århundreskiftet, kanskje år 95, til kristne kyrkjelydar i «Vesleasia», det som er dagens Tyrkia. Dei levde i ei tid med eit politisk regime i det romerske imperiet der keisaren ikkje berre skulle ha makt og kontroll, men tilbedast. For kristne, og andre grupper som hadde heilt andre Gudsbilete og lojalitet, kunne det føre til undertrykking og forfølgjing.

Som i mange land i dag kunne ein ikkje skrive kritikken av den undertrykkjande makt med

reine ord. Ein kunne difor bruke til dømes eit rikt biletspråk frå dyreriket, frå kosmiske teikn og fenomen, og ikkje minst frå religiøse tradisjonar og praksis. Og det vart gjort til gangs.

Dette er skrive i eit framtidsperspektiv. Det får fram at det ein no ser, er ikkje alt som er sant. Ein heilt annan realitet er også heilt sann. Det som enno ikkje var synleg og tydeleg, måtte få ord og bilete som kunne gje håpet kraft.

Utan håp vert trua noko som berre gjeld meg sjølv. Utan håp vert kjærleiken kald. Då som no.

Ikkje minst desse visjonane, med symbol og bilete av framtida, har i ettertid triggja mange til å tenke at vi kan vite kva som kjem til å skje. Og ikkje berre det: Det har vorte litt for freistande for mange til å bruke desse tekstane til å ta makt, makt over andre og deira tankar og kjensler – og lojalitet. Difor har dette skriftet også blitt brukt og misbrukt til dei mest skadelege påfunn.

Ekstreme tolkingar av åpenbaringa

Eg var invitert til premieren av filmen «Praying for Armageddon», som har gått på norske kinoar det siste året. Den viser nokså ekstreme kristensionistiske grupper sitt forsøk i USA på å ta religiøs, politisk og valdeleg, ja, militær makt. Ikkje berre der, men også i Israel og Palestina. For å sjølv gjennomføre visjonane i Johannes openberring.

Kan desse bileta i Johannes openberring hjelpe oss i det heile? Fleire har lurt på kvifor dette skriftet er ein del av den kristne Bibelen. Luther likte det ikkje, han hadde problem med å finne den sanne Kristus i det.

Det står der, og vi har det som ein del av våre heilage Skrifter. Det minner oss om at alltid når vi skal formidle, tolke og utlegge noko i vår Heilage Skrift, så er vi ansvarlege for kva det er vi vi seier, og ikkje minst kva det kan føre til. Vi kan ikkje skulde på ein forfattar av Johannes openberring og seie at slik er det og slik vil det vere her i verda. Det er vi som har ansvaret for kva for bilete av Gud vi formidlar, og korleis vi gjer det.

Det er vi som må velge dei rette ord i rett tid. Vi er kalte til å gi det sanne biletet av Gud – og av mennesket og skaparverket.

Og i dette skriftet er det mange som har funne bilete som har gitt dei håp i dei verste stunder. Der er håpet om at Gud skal turke bort kvar tåre av augo våre.

Vi treng trøyst. Det er meir enn hyggelege ord.

Trøyst er skapande ord. Trøyst får oss til å tru at noko meir enn det vi ser, er sant. Trøyst kan få oss til å elske på tross av det vi opplever, og til å handle med håp.

I denne teksten får vi håp om at dei vonde makter som rår no, ikkje skal ha siste ord og sigre til slutt. Det er Kristus, den gode og oppstandne Herre, som skal sigre. Dette er trua på at Gud gjennom Jesu liv, død og oppstode har skapt ein ny realitet, der våre feil og synder ikkje lenger bryt relasjonen til Gud og kvarandre. Kjærleiken er sterkare enn dei kalde hjarte, sterkare enn uretten og døden.

Det er uråd å få tak i desse bileta i denne boka utan å kjenne den jødiske biletverd og tradisjon. Det gjeld her, men det gjeld i grunnen heile det nye testamentet. Kyrkja har alltid hatt og har jødiske røtter, også i bilete, symbol og tekstar for å tolke verda og Guds handling i verda. Difor har vi så mykje felles med jødar og jødedom. Diverre har det ofte vorte forneakta når kyrkja har markert avstand og nært opp under anti-jødiske haldningar i ulike tider opp gjennom historia. Det kunne gå galt, og det har gått heilt galt.

I denne teksten er det Lammet som bilete som står i sentrum. Det er vorte eit kjent - og kjær - kristent symbol på Kristus. Det går att i svært mykje kyrkjekunst, også i våre kyrkjer. Vi finn det i salmar og andre tekstar. Blodet frå eit lam var teikn for engelen – som sparte livet til jødefolket som trengte å flykte frå Farao i Egypt.

Offerlammet

Offerlammet er eit anna bilete som dette spelar på. Offer-regimet i templet var ikkje eit system for å tilfredsstille Gud eller få Gud til å bli mild og venleg. Slik ofra i templet er skildra i 3. Mosebok, er dei eit uttrykk for at Gud tar synda på alvor. Gud tar dei menneske som er offer for andre menneskes synder, på alvor. Den vonde livssamanheng som synda skaper, kan ikkje ignoreras. Men den kan brytast. Blodet av ofra kunne skape ein ny livssamanheng. Eller som som det heiter i 3. Mosebok 17, i Guds stemme: «Det er eg som har gitt dykk blodet på altaret.»

Det er i desse samanhengane vår kristne tru har funne sine første former og uttrykk, i ord og handlingar, i salmar og sakrament, i håp og visjonar.

Trøyst kan få oss til å elske på tross av det vi opplever, og til å handle med håp.

Vi kjem ikkje utanom slik bilete og symbol for å få tak i korleis dei første kristne forsto Jesu død. I lys av oppstoda vart det tydeleg at Jesus var Guds son, at Gud handla i og gjennom mennesket Jesus, gjennom Jesu ord, Jesu liv, Jesu død, og altså Jesu oppstode.

Dette kan apostelen Paulus oppsummere i 2 Kor 5 med å seie: «Men alt dette er av Gud!» «Det var Gud som i Kristus forsonte verda med seg.» I evangelia vert vi fortalte at Jesus sjølv forsto seg og si gjerning med slike symbol og bilete. Det gjeld særleg i Jesu innstifting av nattverden. Det er paktas blod og kjøt som står i sentrum. Det er påskelammet i måltidet som Jesus gjer om til eit nytt teikn på ei ny pakt. Vi skal «gjere det» til minne om han, og den nye røyndomen han skapte.

Difor kan ein også tale biletleg i Johannes openberring om Lammet. Med dette svært paradoksale fargeuttrykket blir det sagt at syndas makt er broten: Dei er kvite, reinsa i Lammets blod.

Det er den stor skaren. Uendeleg mange, av alle folk og tungemål, ikkje berre jødar som dei aller første kristne var. Det er eit fellesskap over alle grenser som skal bli trøysta og oppmuntra. Dei skal få hjelp til å sjå det godes gåte i denne

verda. Dei skal kjenne kva som er sterkare enn syndas makt i denne verda, ja til og med sterkare enn dødens makt.

Dansken Brorson lar tanken gå litt fritt i si poetiske tolkning av dette. «Den store, hvite flok å se» - er kvit - og rein. «Som tusen berge full av sne», held han fram. Det er hans paradisvisjon. Det hadde han som danske vel aldri sett. Kanskje nettopp difor er det eit håp for han.

Vi nordmenn har jo fått den slags vakre syn til å bli teikn på påske. I vår tid med klimaenderingane som tek bort snøen frå store deler av Europa, medan vi framleis har den i Noreg, vert dei tusen berge fulle av sne eit nytt bilete i verda på håp. Håpet om at skaparverket skal bli berga, at Paris-målet om å begrensa oppvarminga skal kunne nås.

Påskedagens lys gir håpe

Påskedagen lyser inn i vår mørke verd på så mange vis.

Menneskets respons kan ikkje vere anna enn «tak». Å gi Gud ære er eit uttrykk for å vere eit menneske, eit menneske med håp.

Ein luthersk prestekollega i Betlehem sa om den ufattelege katastrofen som hans folk er ramma av no: Folket i Gaza har ikkje slutta å tru på Gud. Men dei har slutta å tru på mennesket. På menneskeheten.

Som før, kanskje meir enn før, treng menneske eit bilete av Gud som også får fram det sant menneskelege. Slik at ein kan tru på Guds siger, og tru at menneske – trass alt - kan vere eit uttrykk for at synda og dødens makt over oss kan brytast.

Kva bilete treng vi som skal leie kyrkja i vår tid? Kva bilete treng dei som skal leve som døypte i vårt land, i vår tid? Kva for bilete treng verda, menneska og skaparverket?

Vi treng bilete av Lammet. Av Jesus Kristus. Som gir alt, og som viser oss den uendelege kjærleik Gud har til alle. Til alle folk og folkeslag. Til alt Gud har skapt. Også til dei tusen berge fulle av sne.

Det biletet skal vi halde fram. Det skal vi tilbe og ære gjennom våre bønner, i vår nattverdfeiring og i våre gudstenester. Det skal vi lære nye generasjonar om. Det skal vi halde fram i dødens gys. Det biletet skal vi halde fram til trøst for alle som lir under synda og dødens makt i denne verda. Slik skal vi vere kyrkje saman, som folk av alle ætter og tungemål, i vårt land, i vår verd, til ære for Faderen og Sonen og Den Heilage Ande, som var, er og vere skal, ein sann Gud, frå æve og til æve.

Amen.

BISPEMØTETS UTTALELSER

Solidaritet med vår palestinske søsterkirke

Oppfordring til menighetene i Den norske kirke.

Gaza ligger i ruiner. Også kirker og klostre er bombet. Et 2000 år gammelt kristent nærvær står i fare for å forsvinne. Uerstattelige kristne kulturskatter er ødelagt. Det er bare om lag 700 kristne igjen.

I Øst-Jerusalem opplever kristne økende trakassering. Daglig opplever palestinere overgrep og brudd på grunnleggende menneskerettigheter. De blir utsatt for fordriving fra eiendommer og steder som de har historisk, religiøs og familiær tilknytning til. Mange av de kristne forlater nå byen. Det er en stor menneskerettslig og historisk tragedie om de kristne forsvinner fra gamlebyen i Jerusalem, hvor de har holdt til siden Jesu tid.

På Vestbredden har den pågående krigen forsterket okkupasjonens virkninger. I løpet av kort tid har 350 kristne, mange barnefamilier, forlatt sine hjem i Betlehem og omegn. Dette er et stort tap for den kristne minoriteten. Hvis de kristne fortsetter å forlate området, står kirkens framtid på Vestbredden i fare. Folk lever i konstant frykt. «Jeg gruer meg hver morgen for å dra på jobb, for jeg vet ikke om jeg kommer hjem til barna mine i kveld», fortalte nylig en av de lutherske prestene. Noen av de kristne har mulighet til å emigrere til et vestlig land. Det er særlig de unge som drar Kristne utgjør fra før bare 1-2

% av den palestinske befolkningen, nå er den lille kristne minoriteten i ferd med å bli drevet ut.

Solidaritet og ansvar

Nå må vi stå sammen med de kristne palestinerne som blir værende igjen og ivaretar det kristne nærværet og vitnesbyrdet. Under ekstremt vanskelige forhold samles de til gudstjenester, de feirer dåp og nattverd og tilbyr fellesskap og omsorg. Sammen med dem må vi fastholde det kristne håpet om fred og rettferdighet. Det skjer når vi fordømmer krigsforbrytelser og menneskerettighetsbrudd, krever umiddelbar våpenhvile og en rettferdig fredsløsning.

Den norske kirke har en nær relasjon til den palestinske lutherske kirken gjennom en partnerskapsavtale og fellesskapet i Det lutherske verdensforbund. Den lutherske kirken i Jordan og det hellige land (ELCJHL) har under 3000 medlemmer fordelt på seks menigheter. Kirken driver fem skoler, hvor 80 % av elevene er muslimer. Skolene er noe av det viktigste kirkene gjør for å gi barn og unge håp om en bedre framtid og utruste dem til å bygge opp et demokratisk samfunn i framtida. Selv om foreldrene ikke kan betale skolepenger, velger kirken å holde skolene åpne for alle elever. Følgen av dette er at kirken får større og større underskudd. Kirkenes diakonale vitnesbyrd er det sterkeste vern for et fortsatt kristent nærvær i Midtøsten. Men

kirkene er helt avhengig av støtte fra søsterkirker i andre deler av verden.

Til menighetene i

Den norske kirke:

Som kirke har vi et særlig ansvar for å støtte våre kristne brødre og søstre som befinner seg i en ekstremt vanskelig situasjon. Vår lutherske søsterkirke i Jordan og Det hellige land ber om hjelp i denne vanskelige situasjonen. Vi oppfordrer derfor menighetene i Den norske kirke om å:

Be om at krigshandlingene må ta slutt og for en varig og rettferdig fred

Takke for Den palestinske lutherske kirkes trofaste vitnesbyrd og tilstedeværelse for mennesker som lever under ekstremt vanskelige forhold. Be for kirkens medlemmer og medarbeidere.

Samle inn penger til ELCJHL slik at kirken kan fortsette sitt menighetsarbeid, drive skolene og opprettholde det diakonale arbeidet i lokalsamfunnene.

Støtten kan gis gjennom kirkeofringer og som individuelle gaver. Bruk VIPPS #609350 til DNK Kirkerådet (ELCJHL)

Bispemøtet i Den norske kirke 18.oktober 2024

Uttalelse fra Bispemøtet, vedtatt 18.oktober 2024

Samhold i mørke tider

Det grusomme terrorangrepet 7. oktober 2023 mot israelske sivile har rystet og sjokkert alle jøder, også her i Norge. Vi, biskopene i Den norske kirke, er sterkt bekymret for at både norske jøder og jøder i Norge kjenner seg utrygge og utsettes for hets og angrep. Politiet har funnet det nødvendig å sette i gang ekstra sikkerhetstiltak, dette understreker alvoret i situasjonen. HL-senterets siste holdningsundersøkelse dokumenterer en økning i antisemittisme og negative holdninger til jøder i Norge. 30 % svarer at den israelske krigføringen på Gaza har gjort dem mer negative til jøder generelt. Dette er svært alvorlig. Å holde jøder i Norge ansvarlig for den israelske krigføringen, er uakseptabelt. Vi trenger å lytte til jøders ulike fortellinger om hvordan det er å være jøde i Norge nå, for å forstå bedre hvordan vi som fellesskap kan bekjempe alle former for antisemittisme og hat mot jøder.

Vi er også bekymret for at hver tredje nordmann har fordommer mot muslimer, og i HL-senterets undersøkelse svarer 35 % at Hamas’ terrorangrep 7. oktober har gjort dem mer negativt innstilt til muslimer generelt. Mange muslimer opplever trakassering og blir møtt med hatefulle ytringer. De sørger over slektninger og venner som er drept og skadet av den israelske krigføringen, og unge muslimer melder om utrygghet og mangel på håp.

Både jøder og muslimer i Norge er ofre for kunnskapsløse og fordomsfulle sammenkoblinger mellom forhold i Midtøsten og i Norge. De er kun ansvarlige for sine egne

holdninger og uttalelser og skal ikke måtte svare for handlinger og holdninger til aktører i krigshandlingene, både statlige og ikke-statlige.

Det offentlige ordsiftet er blitt polarisert og krast. Vi bærer alle et stort ansvar for hvordan vi ytrer oss i media og i det offentlige rom, for eksempel i demonstrasjoner og støttemarkeringer. Hatefulle ytringer er totalt uakseptabelt, det samme er sjikane og spredning av løgner og usakligheter.

Gjennom mer enn 30 år er det bygd relasjoner mellom tros- og livssynssamfunn i Norge, både lokalt og nasjonalt. Vi har bokstavelig talt slått ring om hverandre når noen har vært utsatt for terrorangrep eller har stått i kriser. Tros- og livssynsledere og lokale dialoggrupper har ofte møttes til likeverdige og gode samtaler i krisetider, for å støtte hverandre og dele sorg og smerte. Dette er umistelig, og vi vil fra vår side bidra til at det fortsetter.

Vi er dypt berørt og opprørt over terroren og krigens grusomheter i Israel, Gaza og Libanon. Vi vil uttrykke vår dypeste medfølelse med krigsofrene, med gisler og med vilkårlig fengslede og deres familier, med alle som har mistet sine kjære, alle sårede og med dem som har mistet sine hjem og er på flukt. Mange i Norge, både kristne, muslimer og jøder, har en nær tilknytning til Midtøsten og er direkte berørt av krigen på Gaza og i Libanon og av den økende volden på Vestbredden. Våre bønner er med dem i sorgen og fortvilelsen i disse vonde dagene.

La oss stå sammen i mørke tider, faste i håpet om varig fred med trygghet for alle.

Bispemøtet i Den norske kirke takker for muligheten til å kunne gi høringssvar på NOU 2023: 20 Abort i Norge. Vi vil takke utvalget for en omfattende utredning som også gir et godt historisk tilbakeblikk. Utredningen får fram alvoret og ambivalensen som ligger i lovregulering av abort, og løfter opp hensynet både til mor og det ufødte barn. Bispemøtets hovedkommentarer til NOUen kan oppsummeres i følgende punkter:

- Vi støtter at målet for abortpolitikken må være å ha så få aborter som mulig, og at de aborter som skjer bør gjennomføres på et tidligst mulig tidspunkt. Dette krever at abortloven og politikken må ses i en større sammenheng, både knyttet til øvrig lovverk og utforming av sosialpolitikk, slik utredningen viser.

- Vi støtter forslaget om at lovverket tydeliggjør formålet å sikre respekten for det ufødte liv. I forlengelsen av dette mener vi loven også må stadfeste retten til å fullføre et svangerskap, jf. utredningens pkt. 23.7.1.

- Vi er kritiske til det foreliggende forslaget om å utvide retten til selvbestemt abort fra uke 12 til uke 18. Forslaget reflekterer ikke tilstrekkelig den økende grad av den moralske status og rettsvern fosteret får gjennom svangerskapet (jf. utredningens pkt. 5.2). Bispemøtet er innforstått med de utfordringer som er til stede i dagens nemndsordning og den inngripen dette gir i kvinnens autonomi. Samtidig er det en etablert grense ved uke 12. Det begrunnes i fosterets biologiske modning og rettsvern, og økt tilgjengelig informasjon om fosteret.

- Bispemøtet støtter intensjonen hentet fra utvalgets mandat, hvor de er bedt om å gjøre en vurdering av et alternativ til dagens abortnemnder som ivaretar dagens grense for selvbestemmelse ved utgangen av tolvte svangerskapsuke. Dersom grensen for selvbestemmelse endres til utgangen av uke 18 og nemnd i denne perioden bortfaller, mener vi at obligatorisk veiledning eller informasjon mellom uke 12 og 18 må inkluderes i det nye lovverket.
- Vi støtter en streng regulering av fosterantallsreduksjon, og mener at dette må knyttes til særlige tilfeller og behandles i nemnd.

- Vi vil advare mot de tendensene vi ser i at en større andel av aborter har bakgrunn i egenskaper ved fosteret. Kombinasjonen av økt informasjon om fosteret på et tidligere tidspunkt i svangerskapet, og utvidet grense for selvbestemt abort, fører til endrete premisser for hvordan vi som samfunn legger til rette for funksjonsmangfold og like rettigheter for alle. Dette krever en tydelig politikk for støtte og inkludering. Derfor må en ny lov inkludere en formulering om retten til å fullføre et svangerskap.

Vil du lese resten av høringssvaret finner du det ved hjelp av følgende lenke:

<https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/bispemotet/nytt-fra-bispemotet/biskopene%20er%20kritisk%20til%20%C3%A5%20utvide%20grensen%20for%20selvbestemt%20abort/>

Bispemøtet
Oslo, 16. februar 2024

